

[Krarup.]

har haft sværere ved at klare sig økonomisk end de større, men ogsaa fordi jeg tror, at de mindre Skoler med f. Eks. fra 30 til 60 Elever saa ubetinget har væsentlige Fortrin fremfor de meget store Højskoler.

Jeg ønsker ogsaa at fremhæve Lovforslagets § 11, hvorefter faste Lærere fra de her omhandlede Skoler kan gaa over i anden Lærervirksomhed i Statens og Folkeskolens Tjeneste og dør medtage deres Anciennitet; kun forstaaer jeg ikke, hvorfor de kun kan medtage en Tjenesteaalder paa 10 Aar. Var det ikke rimeligt og retfærdigt at lade en Højskolelærer, der ønsker at gøre Forandring, eller maaske tvinges dertil ved Skolens Salg, faa alle sine Tjenesteaar medregnet? Men dette kan jo drøftes i det Udvalg, som jeg hører man fra anden Side foreslaar nedsat.

Selv om der ligger noget opdragende for de unge i selv at kæmpe sig frem til Livets Goder, og selv om det altsaa egentlig vilde være værdifuldt og rigtigt, at enhver ung Karl eller Pige selv maatte spare sammen til sit Højskoleophold, fordi de saa skønnede mere paa det og udnyttede Tiden bedre, tror jeg dog, det er helt rigtigt at give Hjælp til Selvhjælp for dem; der vil paa disse Skoler, da ellers alt for mange af økonomiske Grunde vil være afskaaret fra at komme der. Dog finder jeg det helt rigtigt, at § 14, Stk. 2, bestemmer, at ogsaa arbejdsløse selv skal betale til Skoleopholdet, selv om det kun er lidt.

Der har været talt og skrevet en Del om, at Folkehøjskolerne i de sidste Aar har maattet klage over manglende Tilslutning. Jeg tror nu, at Forklaringen er ligetil. I de sidste Aar har Forholdene været saa usikre, og i Aarene, der gik forud, var det de vanskelige økonomiske Kaar, Landbruge arbejdede under, der gjorde det svært at afse en Søn eller en Datter ved Arbejdet og skaffe sig lejet Medhjælp i Stedet for, hvis saadan Medhjælp i det hele taget var til at finde. Men jeg maa tilføje, at Ungdommen paa Landet er ogsaa blevet præget af disse vanskelige Kaar, idet den har søgt at dygtiggøre sig ved at kaste sig over den specielle, faglige Uddannelse, og den har smittet af Tidens Aand som den er, ikke regnet nok med den vidunderlige Hjælp, som Uddannelsen og Udviklingen af den menneskelige Personlighed er netop ogsaa til at kunne klare den timelige Gerning.

Jeg begyndte med at omtale den overordentlig store Betydning, den danske Folkehøjskole har haft og har, men maa indrømme, at denne gode Paavirkning først og fremmest er kommet Landbougdom-

men til gode, ja, jeg kan indsnævre Grænsen og sige, er kommet Gaardmandsstændens unge til gode. Lad mig da slutte disse Bemærkninger med at udtale Ønsket om, at der maa findes Mænd og Kvinder, Midler og Veje, egnede til at bringe al anden Ungdom — og jeg tænker her særlig paa Byungdommen — i Berøring med de evige Værdier i Grundtvigs og Kristen Kolds danske, kristne Folkehøjskole.

P. N. Petersen (Røjle): Selv om det er frie Skoler, der her er Tale om, og selv om Undervisningen i disse Skoler først og fremmest er af almindennende Karakter og slet ikke tager Sigte paa nogen afsluttende Prøve eller Eksamen, har det dog alligevel været saadan, at den høje Rigsdag altid har anerkendt denne Skoleforms uvurderlige Betydning for vort Folk, ja, selv det gamle Højres Fører i sin Tid, Hr. Reedtz-Thott, har under Forhandlingerne i dette høje Ting i meget varme Ord anerkendt denne Betydning. Det var under de Forhandlinger, som gik forud for Gennemførelsen af den første Højskolelov af 12. April 1892, hvad der giver mig Anledning til at citere nogle faa Ord af Landstingstidende for Rigsdags-samlingen 1891—92, Sp. 1776, hvor Hr. Reedtz-Thott bl. a. udtalte:

„Vi maa jo anerkende, at fra Folkehøjskolerne er igennem en Række af Aar blevet paavirket Tusinder af unge Mennesker, unge Karle og unge Piger, og paavirkede i en god Retning, til Velsignelse for dem selv baade i kristelig, sædelig og i det hele i intellektuel Henseende, og at saaledes Folkehøjskolerne i en vid Kreds have gjort et stort Arbejde.“

Dette Citat maa ses paa Baggrund af den Kendsgerning, at det langtfra altid var med blide Øjne, det gamle Højre betragtede Højskolens Virksomhed. Med mere eller mindre Grund beskyldte det for længst hensovede Parti Højskolen for at drive politisk Virksomhed inden for Undervisnings Rammer, til Skade for det herskende Regime. Det havde undertiden til Følge, at man ganske simpelt fratog en eller anden Højskole Statsunderstøttelsen, ja, det gik endog saa vidt, at Regeringen fængslede to Højskoleforstandere, P. Dam og Morten Pontoppidan, fordi de vistnok havde sagt noget mindre elskværdigt om Estrup.

Men de Metoder, som de daværende Magthavere i dette høje Ting bragte i Anvendelse over for anderledes tænkende, viste sig ikke at være holdbare i det lange Løb, da de uvægerlig maatte virke modsat